

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Avaldamismärge:

Riigikogu
seadus
algtekst
RT I 1998, 47, 697

Kemikaaliseadus

Vastu võetud 06.05.1998

1. peatükk

ÜLDSÄTTED

§ 1. Seaduse reguleerimisala

- (1) Käesolev seadus annab õigusliku aluse kemikaalikäitlemise korraldamiseks ja kemikaali käitlemisegaseotud majandustegevuse piiramiseks ning sätestab käitlemise põhilisedohutusnõuded ja kemikaalist teavitamiskorra.
- (2) Käesoleva seaduse sätteid kohaldatakse ka muu seadusegareguleeritud kemikaali käitlemisevaldkondades niivõrd, kuivõrd need ei ole reguleeritud muu seadusega.

§ 2. Kemikaali mõiste

- (1) Käesolevas seaduses käsitatakse kemikaalina ainet võivalmistist, mis on kas looduslik või saadudtootmismenetluse teel.
- (2) Aine koosneb ühest keemilisest elemendist või on keemilisteelementide ühend.
- (3) Valmistis on vähemalt kahe aine segu.

§ 3. Kemikaali identifitseerimine

- (1) Kemikaal identifitseeritakse aine või valmistisenimetuse ja rahvusvaheliselt tunnustatud koodidealusel.
- (2) Aine nimetus peab iseloomustama selle koostist ja struktuuri.
- (3) Valmistisele annab nimetuse selle valmistaja või importija.
- (4) Eestis käideldava kemikaali nimetus peab olemaladinatähestikulises kirjapildis.
- (5) Rahvusvaheliselt tunnustatud koodid võetakse kasutuselesotsiaalministri määrusega.

§ 4. Kemikaali käitlemine

Kemikaali käitlemine on kemikaali valmistamine, töötlemine, pakendamine, hoidmine, vedamine, müümine, kasutamine ja kemikaaliga seonduv muu tegevus.

§ 5. Ohtlik kemikaal

- (1) Ohtlik on kemikaal, mis oma omaduste tõttu võib kahjustadatervist, keskkonda või vara.
- (2) Ohtlikud kemikaalid klassifitseeritakse vastavalt ohtlikkuse iseloomule jakäitlemisviisile.
- (3) Ohtliku kemikaali künniskogus on kogus, millest alates see kemikaalruumiliselt piiritletud alal võibkäitlemisel põhjustada inimohvreid või massilise tervisekahjustusegasuurõnnetuse.
- (4) Ohtliku kemikaali käitlemise korraldamisel võetakse aluseks:
 - 1) käideldavate kemikaalide summaarse ohtlikkusealammäär;
 - 2) käideldavate kemikaalide summaarse ohtlikkuse lubatavmäär;
 - 3) käitlemiseks lubatud kemikaali piirkogus.

§ 6. Ohtlik ettevõtte ja suurõnnetuse ohugaettevõtte

- (1) Ohtlik on ettevõtte, kus kemikaale käideldakse summaarseohtlikkuse alammäärast suuremas koguses.
- (2) Ohtlike ettevõtete kategoriseerimisel kehtestatakse käideldavatekemikaalide summaarse ohtlikkusesuurim lubatav määr.
- (3) Suurõnnetuse ohuga on ettevõtte, kus ohtlikke kemikaalekäideldakse künniskogusest suuremaskoguses.
- (4) Suurõnnetuse ohuga ettevõttele antakse käitlemisekslubatud kemikaalide piirkogused, millestsuuremat kogust kemikaale ei tohi käidelda.

§ 7. Pädev riigiasutus

- (1) Vabariigi Valitsus asutab SotsiaalministeeriumivalitsemisalasKemikaalide Teabekeskuse.
- (2) Kemikaalide Teabekeskus on pädev riigiasutus, kelle ülesandedon:
 - 1) koguda teavet Eestisse sissetoodud või Eestis toodetavate suurevõi keskmisetootmismahuga, ohtlike või uut ainet sisaldavate kemikaalide kohta;
 - 2) hinnata teavitatavast kemikaalist johtuvat riski ning teabe vastavustrahvusvahelistele ja Eestiõigusaktidele, vajaduse korral nõuda täiendavat teavet, teha ettepanekuidriski vähendamiseks;
 - 3) teavitada nõusolekust keelustatud ja rangelt piiratudkäitlemisega kemikaali sisseveoks, kuisee toimub vastavuses rahvusvaheliste ja Eesti õigusaktidega;
 - 4) vahetada teavet teiste riikide pädevate riigiasutuste jarahvusvaheliste organisatsioonidega.
- (3) Teabe kogumist suurõnnetuse ohuga ettevõtte tegevuselekehtestatud nõuete täitmise kohta ning teabevahetamist teiste riikide pädevate riigiasutuste ja rahvusvaheliste organisatsioonidegakorraldab Päästeamet.

§ 8. Kemikaaliohutuse Komisjon

- (1) Vabariigi Valitsus moodustab Sotsiaalministeeriumi valitsemisalasvalitsusasutuste esindajatest jateistest asjatundjatest Kemikaaliohutuse Komisjoni.
- (2) Kemikaaliohutuse Komisjoni ülesanded on:
 - 1) analüüsida kemikaaliohutuse aktuaalseid probleeme ja tehavalitsusasutustele ettepanekuidkemikaalidest johtuva ohu vältimiseks või vähendamiseks;
 - 2) teha Vabariigi Valitsusele ettepanekuid kemikaalikäitlustreguleerivate õigusaktideväljatöötamiseks, muutmiseks või täiendamiseks;
 - 3) anda eksperdi hinnang kemikaaliohutuse või sellega seotudõigusaktide eelnõudele;
 - 4) anda valitsusasutustele eksperdiabi ja konsultatsioone kemikaaliohutusealal;
 - 5) teha ettepanekuid kemikaaliohutusalaste uuringute läbiviimiseks, trükiste väljaandmiseks, õppe ja täiendusõppe korraldamiseks ning terminoloogiaühtlustamiseks;
 - 6) kavandada ja koordineerida kemikaaliohutuse nõupidamistekorraldamist;
 - 7) töötada välja kemikaaliohutuse arengukava.

2. peatükk

KEMIKAALIKÄITLUSE KORRALDUS

§ 9. Keelustatud ja rangelt piiratud käitlemisegakemikaalide sisse- ja väljaveo ningkäitlemise kord

- (1) Keelustatud ja rangelt piiratud käitlemisega on kemikaalid, millekäitlemine on kas keelatud või onkindlaksmääratud otstarbel, tegevusalal või tähtaja jooksul lubatud.
- (2) Keelustatud ja rangelt piiratud käitlemisega kemikaalidekäitlemise lubatud otstarve, tähtjad jategevusalad, nende kemikaalide sisse- ja väljaveo ning käitlemise kord jakäitlemise keeld kehtestatakse Vabariigi Valitsuse määrusega.
- (3) Keelustatud ja rangelt piiratud käitlemisega kemikaalide nimekirjadkehtestatakse Vabariigi Valitsusemäärusega.

§ 10. Ohtlike kemikaalide identifitseerimine, klassifitseerimine, pakendamine, märgistamine ja arvestamine

Ohtlike kemikaalide identifitseerimise, klassifitseerimise, pakendamise, märgistamise ja arvestamise kordohtlikus ettevõttes kehtestatakse sotsiaalministri määrusega.

§ 11. Ohtlike kemikaalide käitlemisekorraldus

(1) Sotsiaalministri määrusega kehtestatakse:

- 1) ohtlike ainete loetelu;
- 2) ohtlike ainete piirnormid töökeskkonnas;
- 3) elanikkonnale ja loodusele ohtlike kemikaalide käitlemisepiirangud.

(2) Majandusministri määrusega kehtestatakse:

- 1) nõuded kemikaali käitlemise seadmele, lähtudeskemikaali ohtlikkusest ja käitlemisviisist;
- 2) ohtlike ettevõtete ohtlikkuse kategooriad ning kemikaalidesummaarse ohtlikkuse määra ja alammääraarvutamise juhend;
- 3) ohtliku kemikaali künniskogus ja käitlemise piirkogussuurõnnetuse ohuga ettevõttele.

(3) Teede- ja sideministri määrusega kehtestatakse, lähtudeskemikaali ohtlikkusest:

- 1) nõuded kemikaali hoiukohale, peale-, maha- ja ümberlaadimiskohale ning teistele kemikaalikäitlemiseks vajalikele ehitistele sadamas, autoterminalis, raudteejaamas, lennujaamas;
- 2) nõuded veovahendile;
- 3) tervisele, varale või keskkonnale kemikaalist johtudavõiva kahju vältimist või vähendamistvõimaldavad nõuded veose jälgimisele ning veole teedel, veeteedel, õhu kaudu ja posti teel.

(4) Siseministri määrusega kehtestatakse:

- 1) ohtlikus ettevõttes riskianalüüsi tegemise kord ning õnnetuse ärahoidmise ja õnnetuse korral tegutsemise nõuded;
- 2) suurõnnetuse ohuga ettevõtte teabelehe, ohutusaruandening hädaolukorra plaanide koostamise ja esitamise kord;
- 3) suurõnnetuse ohuga ettevõtete loetelu.

§ 12. Ohtlike ainete piirnormid looduses

Ohtlike ainete piirnormid looduses kehtestatakse keskkonnaministri määrusega.

§ 13. Ohtlike kemikaalide käitlemise kitsendused suurõnnetuse ohuga ettevõttes

(1) Suurõnnetuse ohuga ettevõttes käitlemiseks lubatud ohtlike kemikaalide piirkoguse määramisel võetakse aluseks:

- 1) teabeleht või ohutusaruanne;
- 2) ettevõtte varasem kogemus ohtlike kemikaalide käitlemisel;
- 3) käideldavate kemikaalide ohtlikkus ja ohtude koosmõju võimalus;
- 4) töötajate kvalifikatsiooni tase;
- 5) ettevõtte valmisolek tegutsemiseks suurõnnetuse korral;
- 6) riskianalüüs võimaliku raskeima tagajärjega suurõnnetuse kohta;
- 7) tagatise suurus võimaliku raskeima tagajärjega suurõnnetuse tekitatud kahju hüvitamiseks.

(2) Käitlemiseks lubatud ohtlike kemikaalide piirkogusedsuurõnnetuse ohuga ettevõttes kuuluvad uuestiläbivaatamisele järgmistel asjaoludel:

- 1) käesoleva paragrahvi lõike 1 punktide 1, 4, 5 ja 7 osas on toimunud olulised muudatused;
- 2) ettevõttes hakatakse kasutama seni arvesse võtmataohtlikku kemikaali või uut käitlemisviisi;
- 3) ettevõttes kavandatakse ohtliku kemikaali käitlemistule määratud piirkoguse.

(3) Vabariigi Valitsus võib keelustada või piiratasuurõnnetuse ohuga või ohtliku ettevõtte tegevust järgmistelasjaoludel:

- 1) ettevõtte tegevus tekitab ettenähtava suurõnnetuseohu;
 - 2) järelevalvevolitusi omavad valitsusasutused on esitanudpõhjendatud taotluse;
 - 3) valla- või linnavolikogu, kelle haldusterritooriumil ohtlikettevõtte asub, on esitanud Siseministeeriumikaudu põhjendatud taotluse;
 - 4) ettevõttes on toimunud ohtliku kemikaaliga seotudsuurõnnetus;
 - 5) ettevõtja on käesoleva paragrahvi lõike 1 osas esitanud väärandmeid;
 - 6) ettevõtja on esitanud Kemikaalide Teabekeskuseväärandmeid käideldavate kemikaalide omaduste jahulga kohta;
 - 7) ettevõtja ei ole esitanud siseministri kehtestatud korrale vastavatteabelehte või ohutusaruannet jahädaolukorra plaani.
- (4) Kui suurõnnetuse ärahoidmine nõuab kiiret tegutsemist, onjärelevalveasutusel vastavalt oma pädevuseleõigus ajutiselt peatada ettevõtte tegevus ning kehtestada keelde japiiranguid, teavitades sellest viivitamatultVabariigi Valitsust.

(5) Käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud tegevusepeatamine, keelud ja piirangud kehtivad kunivastavasisulise otsuse langetamiseni Vabariigi Valitsuses.

§ 14. Suurõnnetuse ohuga ettevõtteasukoht

Valla- või linnavolikogu otsustab suurõnnetuse ohuga uue ettevõtteasukoha oma haldusterritooriumiletevõtja esitatud ohutusaruandest lähtudes.

§ 15. Tingimused kemikaali käitlemiseks

(1) Ettevõtja on kohustatud:

- 1) kemikaali käitlemisel rakendama vajalikke abinõusidkemikaalidest johtuda võiva kahju vältimiseks,arvestades kemikaali hulka ja ohtlikkust;
- 2) pidama käideldavate kemikaalide arvestust;
- 3) teavitama Kemikaalide Teabekeskust teavitamisele kuuluvastkemikaalist;
- 4) viivitamatult informeerima päästeasutust ja kohalikkuomavalitsust reostusest ja õnnetusest;
- 5) tagama ohtlikule ettevõttele ja selle tegevusele kehtestatudnõuete ja piirangute täitmise.

(2) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 2 nimetatudkemikaalide arvestus peab näitama iga kemikaaliliikumist ettevõttes selle soetamisest kuni töötlemiseni, väljastamisenivõi kahjutustamiseni. Arvestuse andmedohtliku kemikaali kohta säilitatakse vähemalt kümme aastat.

(3) Teavitamisele kuuluva kemikaali sisseveo- võikäitlemisõigus tekib, kui Kemikaalide Teabekeskus on:

- 1) andnud importijale üle teabe sisseveo lubatavuse kohta;
- 2) kinnitanud esitatud teabe nõuetekohasust.

(4) Ettevõtja teeb riskianalüüsi ja kavandab abinõudohtlikest kemikaalidest johtuva õnnetuse vältimiseksja õnnetuse korral tegutsemiseks, lähtudes käesoleva seaduse§ 11 lõike 4 alusel kehtestatud õigusaktidest, ningteavitab sellest kohalikku omavalitsust ja päästeasutust.

(5) Õnnetuse korral hüvitab ettevõtja tema põhjustatudkahju.

(6) Võimaliku kahju hüvitamiseks peab ohtliku ettevõttemanik kindlustama oma vastutuse kahju eest, misvõib juhtuda suurõnnetusest.

(7) Tegevuse lõpetamise korral vastutab ettevõtja tema valdusesoleva kemikaali ohutuse eest kuni selleüleandmiseni uuele valdajale, kellele laienevad käesoleva seadusenõuded kemikaali vastuvõtmise hetkest.

§ 16. Kemikaali hoidmise ja omandamise piirang

(1) Kui füüsiline isik ei ole registreeritud äriregistrisseettevõtjana, tohib ta omandada ja hoida vaidjaemüügis olevaid kemikaale.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud kemikaalidehoidmine ja käitlemine ei tohi põhjustada ohtuhoidjale ja käitlejale, kaasinimestele, varale või keskkonnale.

(3) Ohtlike kemikaalide jaemüügi kord kehtestatakse VabariigiValitsuse määrusega.

3. peatükk

OHUTUSNÕUDED

§ 17. Põhilised ohutusnõuded

(1) Kemikaali käitlejal peab olema vajalik teave kemikaalifüüsikaliste ja keemiliste omaduste, ohtlikkuse, ohutusnõuete ja kahjutustamise kohta.

(2) Kemikaali käitleja peab järgima kemikaali käitlemise kohtakehtestatud ohutusnõudeid. Ettevõtja onkohustatud looma ettevõttes tingimused ohutusnõuete järgimiseks.

(3) Ohtliku kemikaali käitlemisega tegelevate isikute kvalifikatsioon peabeeldama:

- 1) käideldava kemikaali omaduste tundmist vastavalkäitlemisviisile;
- 2) oskust identifitseerida kemikaali ohtlikkust selle ohutuskardi, pakendil oleva märgistuse ja muu teabealusel;
- 3) kemikaali käitlemisega seotud ohtude tundmist;
- 4) õnnetuse korral esmaste pääste- ja abivahenditepraktilise kasutamise ja esmaabi andmise oskust;
- 5) ohutustehniliste, tervise- ja keskkonnakaitseliste võtete tundmist.

(4) Ettevõtja teenistuses olevate ohtliku kemikaali käitlemisegategelevate isikute kvalifikatsiooni eestvastutab ettevõtja.

(5) Kemikaalist juhtuva reostuse korral peab käitleja kõrvaldamareostuse, likvideerima reostuse põhjuse, teavitama keskkonnajärelevalve asutust ja hüvitama tekitatud kahju.

§ 18. Kemikaali pakendile ja märgistusele esitatavad nõuded

(1) Kemikaali pakend peab olema vastupidav ja kindlustama kemikaali ohutukäitlemise.

(2) Ohtliku kemikaali pakendi märgistusel peavad olema selgelt loetavadjärgmised andmed:

- 1) kemikaali kaubanduslik nimetus, koostisosade nimetused;
- 2) valmistaja- või importijaettevõtte nimi, aadress;
- 3) ohutunnus;
- 4) riski kirjeldus;
- 5) ohutusnõuete kirjeldus;
- 6) kemikaali kogus.

(3) Kui kemikaali pakend või teave kemikaali kohta ei võimaldaseda ohutult käidelda, kahjutustataksekemikaal omaniku algatusel ja kulul.

(4) Kemikaali jaemüük võib toimuda ainult suletud janõuetekohaselt märgistatud originaalpakendis võiselleks ettenähtud seadmetega.

§ 19. Kemikaali ohutuskaart

Ohtliku kemikaali valmistaja või importija peab koostama ning enne kemikaaliüleandmist käitlejale üleandma ohutuskaardi, mis sisaldab kemikaali kohta järgmist teavet:

- 1) identifitseerimine;
- 2) koostis;
- 3) ohtlikkus;
- 4) esmaabi andmise viis;
- 5) tegutsemine tulekahju korral;
- 6) õnnetuse vältimise abinõud;
- 7) käitlemine ja hoiustamine;
- 8) mõju inimesele, isikukaitsevahendid;
- 9) füüsilised ja keemilised omadused;
- 10) püsivus ja reaktsioonivõime;
- 11) terviserisk;
- 12) keskkonnarisk;
- 13) jäätmekäitluse viis;
- 14) veonõuded;
- 15) reguleerivad õigusaktid;
- 16) muu teave.

4. peatükk

KEMIKAALIST TEAVITAMINE

§ 20. Kemikaalist teavitamine

(1) Kemikaalist teavitamine on teabe esitamine Kemikaalide Teabekeskusele Eestisse sissetoodud või Eestisvalmistatud suure või keskmise tootmismahuga, keelustatud või rangelt piiratudkäitlemisega ning uut ainetsisaldavate kemikaalide nimetuse, omaduste, hulga ja käitlemisotstarbe kohta.

(2) Esitav teave peab võimaldama hinnata kemikaalidega seonduvaidohte ja rakendada abinõusid kemikaaliohutuks käitlemiseks.

(3) Kemikaalist teavitamise kord kehtestatakse sotsiaalministri määrusega, mis sätestab:

- 1) nõuded teavitajale ja esitatavale teabele sõltuvalt käitlemise mahust ja otstarbest;
- 2) teavitajale vastamise ja käitlemise alguse tähtajad;
- 3) rahvusvaheliste organisatsioonidega teabe vahetamise korra;
- 4) kemikaalist teavitamise erisused, kui kemikaali kasutatakse ainult teadus- või rakendusüraeringus;
- 5) keskmise ja suure tootmismahu.

(4) Teavitamisele kuuluvat kemikaali tohib turustada ainult siis, kui ontäidetud nõuetekohase teavitamistingimused ja teavitamise registreerimisest on möödunud 60 päevavõi käesoleva paragrahvi lõike 3 punkti 2 kohaselt sätestatud lühem tähtaeg.

(5) Kemikaali käitlemise otstarbe muutmisel või kemikaaliohtlikkuse kohta lisaandmete teatavakssaamisel peab kemikaali käitleja sellest viivitamata teavitama Kemikaalide Teabekeskust.

§ 21. Uuest aimest teavitamine

- (1) Uus on aine, mis ei ole registreeritud Euroopa kaubanduslikekeemiliste ainete loetelus (*EuropeanInventory of Existing Commercial Chemical Substances, EINECS*).
- (2) Importija või valmistaja peab esitama nõuetekohase teabe uueaine kohta Kemikaalide Teabekeskusele.
- (3) Euroopa kaubanduslike keemiliste ainete loetelu jõustatakse Eestissotsiaalministri määrusega.

§ 22. Teabe kättesaadavus ja ärisaladusekaitse

- (1) Teave Kemikaalide Teabekeskuses registreeritud kemikaaliohtlikkuse ja selle ohutu käitlemise kohta on avalik.
- (2) Kemikaalide Teabekeskus on kohustatud hoidma ja kaitsmaärisaladust seadusega sätestatud korras.
- (3) Ärisaladuse hulka ei kuulu:
 - 1) aine või valmistise kaubanduslik nimetus;
 - 2) teavitaja, valmistaja ja importija nimi;
 - 3) füüsilised ja keemilised omadused;
 - 4) andmed ohutuskaardil ja lisateave kemikaali ohtlikkuse kohta;
 - 5) toksikoloogiliste ja ökotoksikoloogiliste testide koondtulemused;
 - 6) ohtliku aine kindlakstegemise analüütilised meetodid;
 - 7) ohtlikud lisandid;
 - 8) ohutusabinõud;
 - 9) kahjutustamise viisid.

5. peatükk

JÄRELEVALVE JA VASTUTUS SEADUSE RIKKUMISE EEST

§ 23. Füüsilise ja juriidilise isikuvastutus

Füüsiline isik kannab käesoleva seaduse ja selle alusel kehtestatud õigusaktide rikkumise eest tsiviil- ja haldusvastutust või kriminaalvastutust ning juriidiline isik tsiviil- ja haldusvastutust seaduses ettenähtud korras.

§ 24. Järelevalve

Järelevalvet käesoleva seaduse ja selle alusel kehtestatud õigusaktidenõuete täitmise üle teostavad vastavalt oma pädevusele keskkonnajärelevalve asutused ja päästeasutused ning Majandusministeeriumi, Siseministeeriumi, Sotsiaalministeeriumi ja Teede- ja Sideministeeriumi valitsemisala ametid ja inspeksioonid.

6. peatükk

RAKENDUSSÄTTED

§ 25. Seaduse jõustumine

Käesoleva seaduse § 15 lõike 1 punkt 3, §-d 18, 20 ja 21 rakenduvad kahe aastamöödukes käesolevaseaduse jõustumisest.

Riigikogu esimees ToomasSAVI